

ЗА МАЛИМ МОРЕМ¹

Патні. 1500

— А ну вставай!

Збитий з ніг, приголомшений, мовчазний, він упав, розтупившись на весь зріст на бруківці двору. Його голова повертається набік; його очі звернені до воріт — так, ніби хтось може прийти йому на допомогу. Тепер його можна вбити одним точно заданим ударом.

Кров із рани на його голові — батько почав саме з неї — збігає цівкою по його обличчю. Крім того, він засліпнув на ліве око, але, скосивши набік праве, бачить, як розходиться шов на батьківському черевіку. Шагат вискочив зі шкіри, і жорсткий вузол, зачепивши його брову, утворив на ній ще одну рану.

— А ну вставай! — кричить зверху вниз Волтер, примірюючись, куди вдарити наступного разу.

Він підводить голову на джойм чи два і повзе на животі, намагаючись не вистромляти руки, по яких залюбки потопчуться Волтер.

— Ти що, вугор? — запитусь родителів. Відбігає підтощем, розганяється й задає наступного удару.

Удар шибиває з нього дух. Йому здається, що це кінець. Його чоло знову торкається землі. Він лежить, очікуючи, поки Волтер на нього наскочить. Собака Белла гавкає, зачеплена в сарай. Я сумуватиму за нею, думас він. Двір пахне шивом і кров'ю. Нижче за течією на березі річки хтось кричить.

¹ Малі моря — протоки, що відокремлюють острів Велика Британія від континентальної Європи та Ірландії: Ла-Манш, Па-де-Кале, протока Святого Георга і Північна протока.

Нічого не болять, а може, болять відразу все, оскільки немає окремого болю, який він міг би вирізнити. Але холод проникає його, проникаючи через одне-єдине місце — вилицю, що торкається круляку.

— Ти глянь, ти глянь! — волає Волтер. Він стрибає на одній нозі, немов танцюючи. — Ти глянь, що я накоїв! Порвав черевика об твою довбешку!

Двоім за двоїмом. Двоім за двоїмом уперед. Нехай обливає тебе вугром, хробаком чи повзучим гадом. Не піднімай голови, не зли його. Ніс забитий згустками крові — доводиться дихати через відкритий рот. Батько на мить відволікається на втраченні добрий черевик; це дає йому передих, щоби пробаюватися.

— Оце діло! — реве Волтер. — Забляй тут усе!

Забляй мою добру бруківку.

— Ну ж бо, хлопче, вставай! Подинимось, як ти встанеш. Ради повзучого Христа, вставай на ноги!

«Повзучого Христа? — думас він. — Що це значить?» Його голова повертається набік, його волосся потрапляє в його ж блявотину, собака гавкає, Волтер ричить, над водою лунають церковні дзвони. Він відчуває дивний рух, немов брудна земля стала Темзовою. Вона колишеться й хилиться під ним; він випускає повітря, один протяжливий останній видих. Усе, тепер точно прибиц, говорить Волтерові чийсь голос. Але він затуляє вуха — а може, йому затуляє їх Бог. Його утискує теж; глибокий, чорний прищав несе його геть.

Наступне, що він пам'ятає, — уже майже полудень, і він стоїть, підшираючи одвірок «Пегаса, Летючого Коня». Сестра Кет виходить із кухні з тацею гарячих пирогів. Побачивши його, вона ледь не випускає пироги з рук. Її рот розкривається від несподіванки.

— Ти дивись на нього!

— Кет, не кричи. Голова болять.

Вона кличе чоловіка, волаючи на всю горлянку:

— Моргане Вільямс!

Обертається на місці — опалілі очі, обличчя рознашіле від півного жару.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

— Заберіть у мене тазу. Господи Ісусе, куди ви всі поділися?

Його трусить від голови до ніг — достоту так, як трусило Беллу того разу, коли вона вшпала з човна.

Вбігас дівчина.

— Хазяїн поїхав до міста.

— Я знаю, дуриа. — Від несподіваної появи брата Кет геть про все забула. Вона тикає дівчині тазу. — Якщо кинеш там, де лаяють кішки, я тобі так вуха надеру — зірничі заспітять! — Звільнивши руки, вона на мить стискає їх у несамовитій молитві. — Знову бився, чи це батько тебе так розмалював?

Так, каже він, шалено киваючи, від чого з носа вилітають злутки крові; так, указує він на себе, ніби кажучи: тут був Волтер. Кет вимагає таз, воду, воду в тазі, рушник і щоб негайно з'явився диявол і забрав до пекла свого слугу Волтера.

— Сідай, поки не вшпав.

Він намагається пояснити, що тільки-но встав. Там, на дворі. Може, годину тому чи навіть день — а може, сьогодні вже не сьогодні, а завтра; втім, якби він пролежав там добу, Волтер напевне прийшов би і вбив його за те, що валявся на дорозі; або його рани трохи затягнулися б, і тепер йому боляло би просто всюди, так, що годі поворухнутися. Завдяки близькому знайомству з кулаками й черевиками Волтера він добре знає, що другий день може бути набагато гіршим за перший.

— Сідай. Не базікай, — каже Кет.

Приносять воду в тазі. Кет стоїть над Томасом, промокаючи його заплічене око, потім лоба — дрібними колами, вище й вище, аж до лінії волосся. Він відчуває її уривчасте дихання, її півмиа рука лежить у нього на плечі. Вона придушено чортыхається, інколи хлипає й погладжує його потилицю, шепочучи: «Ну-ну, годі», — так, ніби це він плаче, а не вона, хоч його очі зовсім сухі. Йому здається, ніби він от-от відлетить, а вона притискає його до землі; йому кортить обняти її, заритися лицем у її фартух і там занмерти, слухавши, як б'ється її серце. Але він не хоче її забруднити, не хоче заллпати кров'ю її плаття.

Входить Морган Вільямс у вихідному сурдуті — сама валлійська войовничість. Звісно, йому вже про все розповіли. Він стає поруч із Кет, розлючений так, що попервах не може дібрати слів. Нарешті, вигукує: «Ось!», стискає кулак і тричі струшує ним у повітрі.

— Ось що він отримає. Волтер. Від мене.

— Відійди, — радить Кет. — Чи хочеш, аби Томас залянав твоєю лондонську куртку?

Ні, він не хоче. Слухняно відходить.

— Я що? Мені однаково, але поглянь-но на себе, малий. У чесному бою ти просто понівечив би ту тварюку.

— Не буває в них ніякого чесного бою, — бурчить Кет. — Він підходить іззаду, так, Томасе? І має щось у руці.

— Здається, цього разу то була паяшка, — каже Морган Вільямс. — То була паяшка?

Він мотає головою. З носа знову тече кров.

— Не треба, братику. — Уся її рука в крові, вона витирає її об фартух. Дарма він не занурив туди голову.

— То ти не побачив? — каже Морган. — Чим саме він орудував?

— Для того й підходить іззаду, ти, магістрате недороблений. Слухай, Моргане, хіба я не розповідала тобі про мого батька? Він хапав все, що трапляється під руку. Буває, що й паяшку, так. Я бачила, як він бив нею мою матір. Навіть маленьку Бет — я бачила, як він бив її по голові. А інколи, навіпаки, не бачила, і то було ще гірше, бо тоді він ціпив у мене.

— Ну й сімейка. І як це я з тобою одружився? — каже Морган Вільямс.

Утім, це просто його улюблена примовка. Є чоловіки, які постійно шморгають носом, є жінки, яким вічно болить голова, а Морган завжди динуться одному й тому ж. Хлопець не слухає, він думає: якщо батько так само поведи́вся з матір'ю, царство їй небесне, може, це він її і вбив? Ні, тоді б його точно заарештували. У Патні цілюють на закон, однак убивство навіть тут нікому не спустили б. Кет йому як мати: плаче над ним, гладить по потилиці.

Він заплюює очі, аби ліве око видавалося не більшим за праве, і намагається відкрити обидва ока одночасно.

— Кет,— зашитує він,— там хоч око залишилося? Нічого не бачу.

— Так-так-так,— каже вона, поки Морган продовжує з'ясовувати факти: це був твердий, досить важкий, гострий предмет, однак навряд чи розбита пляшка, інакше Томас побачив би залублений край перед тим, як Волтер розсік йому брову, намагаючись засліпити. Він чує, як Морган вибудовує свою теорію, і хоче розповісти про черевик, вузол, вузол на шпигаті, але тільки на те, щоб поворухнути язиком, довелося б витратити занадто багато зусиль. Загалом він згодний з висновком Моргана; він намагається стелити плечима, але їх пронизує такий біль, що він думає: чи не зламана шия?

— Гаразд,— каже Кейт,— що саме ти накоїв, Томе, що так його розлютив? Якщо приводу немає, то він, звичай, дочікується темряви.

— Еге ж,— каже Морган Вільямс.— Була якась причина?

— Учора. Я побився.

— Побився? Учора? Господи Боже, з ким?

— Не знаю.— Ім'я, разом із причиною бійки, вилетіло у нього з голови — однак відтуття таке, ніби, вилітаючи, воно вирвало з черепа залублений уламок кістки. Він торкається шкіри на потилиці, обережно. Пляшка? Можливо.

— Ох,— каже Кет,— вічно вони б'ються. Хлопці. Біля річки.

— Давайте перевіримо, чи правильно я зрозумів,— каже Морган.— Учора він приходить додому в подертому одязі, з розбитими кулаками, і старий зашитує: ти що, бився? Чекає добу, потім б'є його пляшкою. Потім збиває з ніг, тусас по всьому двору, колотить дошкою, що трапилася під руку...

— Справді?

— Уся парафія знає! Аж у чергу стали на пристані, щоб мені розповісти. Аж кричали мені ще до того, як човен підійшов до берега. Моргане Вільямс, слухай-но, твій тесть щойно відлушцював Томаса, і Томас припокиз умирати до сестри, уже й священника покликали. Ти поклікала священника?

— Ет, ці мені Вільямси! — каже Кет.— Думають, що вони тут найголовніші. Еге ж, люди в чергу шикуються, аби щось там йому розповісти. А чому? Та тому, що ти всьому вірив.